

Bartos Tibor • ÁLLAMI BOLDOGSÁG

Bartos Tibor • ÁLLAMI BOLDOGSÁG

I. Arany vasmacska
II. Budapesti lektúra
III. Teaház 1–2

BARTOS TIBOR

ÁLLAMI BOLDOGSÁG

III. kötet

TEAHÁZ

KORRAJZ

Második rész

BOOKART, 2026

Szerkesztette Hajdú Farkas-Zoltán

A jegyzeteket és a névmutatót Hajdú Farkas-Zoltán,
Szatmári Cecília, Takács Ferenc és Várady Szabolcs készítette

Köszönet Molnár István Gábornak a cigány szavak
és kifejezések fordításáért

Borítóterv Siklódy Ferenc

ISBN 978-606-8994-42-0 összkiadás

ISBN 978-630-6769-04-9

© Bartos Tibor örököse, 2026

© Bookart, 2026

Telefon. Népművelési Intézet, adom az osztályvezető elvtársat. Nicsak, a Barázdabillegető férje! Hivatalból? Szervusz, parancsolj! Kilátogatnánk hozzád egy munkatársnővel.

Helyet foglalnak. A munkatársnő térdén máris jegyzésre kész a tömb. Oktass ki minket! Olyasmi felől, amiben a gyakorlatod nagy, kezdi a férj. Kezdd az Újpesti Értelmiségi Klubbal. Ahol a feleséggel összejöttetek. Igazmondók Klubja lett belőle, meg is szüntették, hiába volt a párttitkárnom védnöksége. Aztán az Irodalmi Kávéház, amit Győrffy Miklós riporterrel nyitottatok, sarkallt. Már lazább időkben, fűzöm hozzá. *A Dimitrov téri okos fiúk* szájáról már lekerült a lakat. Liska, Antal László, Vince Matyi a piaci elveit talán Újpesten szellőztette meg először. Aztán becsukták a kávéházunkat is. Egyik este, mikor az európai kisebbségek szakértőjét, Joó Rudolfot hoztam ki, fölborogatott fotelek fogadtak.

Itt ragadja magához a szót a Barázdabillegető férje. Sértett forradalmár, szakállas, mintha a kiegyezés óta eresztené. S most eljött az ideje. Kevesen voltak akkoriban, szögezi le. Ma meg, ahány művház, annyi teaház. Az meg mi fán terem? *Teaház az Augusztusi Holdhoz?* A mai ifjúság teaházakban köszörüli nyelvét. A művházak jövedelmező sarka a büfögőnek becézett kocsmá. A teázók ebből nem kérnek. Kezdő értelmiség, és vannak annyian, mint a művháztöltelék bélyeggyűjtők, kertbarátok meg a nyugdíjasklub összesen. A báloknak sem közönségei. Tévét nem néznek, voltaképp így láznak a szüleik ellen. Csak beszélgetnének a fedelünk alatt. Ha tudnának. Az iskolák tananyaga megnyomta őket. Életük színtelen, a családalapítás korai, lakás nélkül kilátástalan. Nem törekszenek. Megkésztett '68-asok, nem tudok együttérezni velük. Irtóznak a népművelőktől. Őket ne etessük. Márpedig tennünk felőlük kell, mert mi lesz, ha

robbannak. Azt sütöttük ki az Intézetben, hogy a Szentkirályi utcai Stühmer-házban nyitunk nekik kísérleti teaházat, és azt nem engedjük hatóságilag bezáratni. Nem etetjük őket, nem hívunk nekik előadókat, inkább titkos rendezőkre számítunk, akiket *facilitátoroknak*¹ nevez a nemzetközi szakma. A teaház ugyanis jelenség. A szavát kereső ifjúság nemzetközi. Sejtet már, mit kérünk tőled? Nem többet, mint amennyit megtennél a magad jószántából. Menj, teázz velük a Szófia utcában, a Lövölde téren, belőled nem néznek ki állami szándékot. Ne felejtjük az *Interdiszciplináris Diákkört* a Műegyetemen, teszi hozzá a munkatársnő, azok a legveszedelmesebbek. Megbeszéltük. Kettő hektó teát elszürcsölök velük, aztán összejövünk a kísérleti teaház alapkövetésére.

A Szófia utcai teaház boltozatos pinchelyisége dugig ifjúsággal. Innen-onnan integetnek. Könyvesbolti eladónő, szoktam vele beszélgetni. Nini, a Szöcske, szép cigány lánnyal! Az ajtóban kapott teámmal elbillegek a boltoslányig, helyet szorít az asztaluknál. Leülök, megkérdem, mit gondol, milyen új könyvet olvasnak itt a legtöbben. Szavakész boltos. *Színlelni boldog szeretőt* a címe, szerzője Miskolczi Miklós. Sose hallottam. Miről szól? A félrebaszásról, vágja ki. Jól van, ha ez az ifjúság témája, innét ki nem néznek. Legalább érték hozzá. Bezzeg a mi üdönkben! Benéznek magához holnap egy példányért, mondom. Fölösleges, feleli. Egy, mert elkapkodták, mint a cukrot. Ilyen téma magánkiadásban, gondolhatja. Kettő, mert a magamét, amit kölcsönadtam, most kaptam vissza. Tessék. Beadhatom a boltjába, ha elolvastam? Kölcsöndíjként meghívhat a *Lukács* cukrászdába. Nevem, telefonszámom a könyv első lapján. Elhanyagolt csúnyabogár. Persze. Állok tovább Szöcskéhez. Bemutatja Lakatos kartársnőt. Ez meg, mint a szentkép, gyönyörűséges. A nyakában biztosítótűkből kapcsolt hosszú lánc. Állami gondozotknál szokásos, magyarázza készségesen. Annyi a láncszeme, ahány

¹ A facilitátor olyan pártatlan segítőt jelent, aki részt vesz valamilyen eseményen, megkönnyíti és elősegíti az együttműködést, a hatékony csapatmunkát. (latin)

sráccal dugtunk. Odébb bozontos gitáros játssza és dünnyögi a maga dalait. Jogászlány ereszkedik mellém, hogy én vagyok-e a műfordító, akit a boltoslány mutatott. Szakdolgozati témájával nem tud mit kezdeni. Illetve az amerikai szakirodalmával. Ha elhozná legközelebb, belenéznek?

Sűrű este volt, de elkaptam a *feelingjét*,² ahogy itt mondják. Szerb Antal még életérzést emlegetett. Osztozni mindenestül nem osztozhattam benne, mert a gitáros elárulta, hogy a büfésnő nem ellensége a zsebének, és fehérboros demizsont dugdos az asztala alatt. Csészében szakasztott olyan a színe, mint a teának.

A legveszedelmesebbek a legjobb, teszem föl a lépcsősen emelkedő műegyetemi tanteremben. Ki-ki magának teázik itt, többnyire fiúk, és a katedrához hallgatnak. A Duna medermélyülésének aggasztó gyorsulását tárgyalják a legfrissebb adatok fényében, s hogy a vegyi hordalék kotrása mégis szükséges, de mindkettő együtt fenyegeti a parti szűrészű ivóvízkutakat. Majd a csúcsra járatás, sóhajt bele az egyik magamkorú szomszéd. Honnan ismerlek? Persze, a VÁTI-ból. Kemény Bertalan. A falugazda? Az. Közelebb ülök, de itt nincs fecsegés. Következik a napirenden a közösségi ház, a pilisborosjenei Kimúlt Orfeón kezdve az építészek Miskolcon haldokló Team-pannonjáig, majd merészen tovább a '68-as német kommunákon át a koppenhágai Christian-telepig. Vértelen, értem is, miért. A többit tessék hozzáképzelné, a lehetséges nőközösséget, a pszichoterrort, mint a vízlépcsőt az előbbiekhöz. Mi az indítá-sokat adjuk meg itt, a többit megbeszélitek négyszemközt. Egy másik korombeli nem bírja, belelocsog. Közgazdász, még a Liska-csapatból ismerem. Lázong, egyetlen szava nem köt. Veszedelem a félvér. Hanem a *spiritus rector*³ meglátni és megszeretni egy pillanat műve! Úgy vitázik, hogy sose neki legyen igaza. Sejtet, ajánl, visszavonul. Nemrég végezhetett. Kemény

² érzés, hangulat (angol)

³ értelmi szerző, szellemi irányító (latin)

Bercitől tudom meg, hogy nem vágott neki a nagyipar sűrűjének, alpinista, magaslati munkákból él, toronyházak ablakait tisztítja. Maurer György a neve. Mellette ül a Barázdabillegető férjének munkatársa és lopva át-átkarolja.

Amíg a többi házat bejártam, elolvastam a Miskolczi-nagysikerűt, sőt, az állami könyvkiadás választát is. Beke Kata: *Mert az ember kétnemű*. Keresztényi, kispolgári és szocialista erkölcs együtt forgatta szemét a bámulatos című röpiratban. A civilizált világból érkező legújabb hírek Beke Katát igazolták, nem pedig az osztársadalmi félrefingás szociográfusát. A *Love Story* ugyancsak eredeti című filmvilágra szóló sikere új feelinget harangozott be: a *couch potatótét*.⁴ A krumplici alakú díványpárna már megszemélyesült Amerikában: annak a neve, aki monogámiáját csak a díványa előtt álló televízióval osztja meg.

Vagyis a negyedszázada dúló öv alatti forradalom nem bizonyult társadalomépítőnek. Amerika, Európa újra csendes. Az unalom visszaülhet méltó örökébe. Eszmék, elvek sem zavarják már a szunyókálását. A művelt Nyugat mammogva fogyaszt. Ami kevés itt nálunk fogyasztható, az még izgalmat kelt. A legizgatottabbak, akiknek csak teára telik. A teaházak népe, úgy látom, azért csődült össze az izgatott beszéd kényszerébe, mert kiolvasott mindent, amit az állami sajtó, rádió, televízió, könyvkiadás és népművelés részleges hírzárlatából kiolvashatott. És kevesli. Idegen nyelvek híján azt sem tudja, mit vontak meg tőle. Én legalább egy hullámhosszon voltam a nagyvilággal, és nálunk tiltott gyümölcsseit élveztem.

Ravasz ember a Barázdabillegető férje. Föl is hívom. Ereszszük össze Miskolczit Beke Katával a nyíló kísérleti teaházban, s majd a kísérőzenét mi szolgáltatjuk. Csakhogy Miskolczi nem ér rá, annyi az író-olvasó találkozója, Beke Kata erkölcsi leckéire pedig senki nem lenne kíváncsi, én se. Hát akkor? Akkor majd magam rendezem meg a vitájukat, és betelefonhatom az

⁴ otthon ülő, lustálkodó személy (angol)

idevágó nyugati statisztikákat, a nálunk ismeretlen szociobiológiát, a Masters & Johnson-féle szexklinika gyógyítási jelentéseit. Jó, csináld!

Iratgyűjtőket töltenek meg az évtizedek óta gyülemelő nyugati cikkeim. Hogy viszem a teaháziak elébe? Tisztelt hallgatóság? Elborzadok. *Magammal vitatkozok furcsán?* Elvetem. Csevegés kell. De azt csak írásban műveltem eddig. Helyes, legyen esszé. Meglesz a biztonságom.

Megbánom. Mikor együtt a társaság, különb ráadásul a többi teaházénál, kottából játszom nekik íróasztali rögtönzéseimet. Rádióba jó lett volna, ide nem. Szemben a Barázdabillegető férje a nagykörösi Márkus Pistával beszélget. Fogjátok be a pofátokat, mikor szellemes vagyok? A többiek ehhez tartják magukat, de mit ér, ha a taps után csendes teázás következik?

Nem hagyta nekik fogódzókat, jegyzi meg Márkus Pista. Tapasztalt csevegő, kétszer is ült, éveket. A Barázdabillegető férje leverőbb. Sokan nem értettek. Lejebbbről kell kezdeni.

A legközelebbi estére Bácskai Júlia pszichológust hívja. Hogyan ismerkedjünk? Azt már tudják, hogyan csődüljenek össze, de a hetyegéshez mi jobban értettünk, veregeti a vállamat bácsikásan, amikor mellém telepszik. Elfelejttem neki, hogy egy tízessel fiatalabb. Ő is elfelejtette nekem, hogy a feleségét én kupáltam ki. Hogy azóta is az én nyomdokaimon járják a Felvidéket, Erdélyt. Ilyesmi lehetne majd a teaház szelleme. Miért ok a haragra, ha a múltkori szomszédnőm ma más asztalhoz ült? Itt senki ne viselje *utált szerelme kínját*.

Tapogatózik Bácskai Júlia is. Mit szólnának a jelen lévő urak, kérdi, ha fölveszik a telefont, és egy ismeretlen hölgy sírja bele: Olyan magányos vagyok! *Hol*, bődül el a Barázdabillegető szavakész férje. *Hol*, és már robot szirénázva. A feleségétől el se búcsúzik. Minek is.

A kísérlet nevetésbe fúl. Bácskai Júlia másképp próbálkozik. Az urak üljenek a terem egyik felébe, a hölgyek a másikba. Nézenek ki párt, és halljuk, hogyan hajlítják a szívét magukhoz.

Páronként üljenek ide középre. Hadd halljuk, hogyan csapják a szelet, mivel főznek, fűznek, szédítenek. Majd várta a jelentkezőket.

Pártnapon többre számíthatna. Ott, ha akad egy, a többi csatlakozhat az előtte szólóhoz, magyarázom Paul Andersonnak, akivel a leghátsó férfisorban szorongunk. Elhoztam, hadd lásson teaházat. Merev a nő, mondja. Látna egy chicagói PR-szervezést. Merev, de meglőhetős, vélekedek. Leszólítsam? Ne basztasd, nézz mást!

Pásztázom a túlfelet, és látom, hogy a hátsó sorban korosabbak ülnek. Bálányák, akik csak figyelni jöttek a fejleményeket. Mielőtt Bácskai Júlia égni kezdene, mint a rongy, kiszúrok közülük egy bögyest. Fehér angórapulóverrel apasztja a korát, dagasztja a bögyét. Összeakasztjuk a szemünket. Te, te. Szó nélkül fölkelek és imbolygón odasétálok, majd a feszült csendben kezemet nyújtom, hogy fölsegítem. Lustán kel, épp hogy nem nyújtózik, és amíg ring középre, férfiak-nők szeme az angóra dudáin. Az ő szeme szertejár, és azt hirdeti: Mintalovaglás lesz. Nektek. Figyeljetek!

Rá se érek mellételepedni, kapom az első kérdést. Foglalkozása? Műfordító, vallom meg. Mivel bizonyít? Franklin Benjamin, Dickens, Dos Passos, Kerouac, Ken Kesey, Tom Wolfe magyarul megjelent műveivel. Honnan tudjam, hogy azokat maga fordította? Műfordítson egy kicsit! Hm. Hátraszólok Paulnak: *Say, Dreamboat! The lady drives me into an identity crisis. What am I to do?*⁵ A hölgy azonosság válságba kerget, mitévő legyek, műfordítom, s a baráti tanácsát is azon melegében: Ha a hölgy megemeli a pulóverét, mert hátha nem hús-vér valóságot fed, akkor, de csakis akkor tisztázd magad a személyiddel. A hölgy pillanatnyi habozással igazolja magát. Negyvenöt éves fejjel már lehet, veti oda a közönségnek, majd a személyim tanulmányozásába mélyed. Tudtam én, néz föl, hogy nagyokat mond. Itt a foglalkozása egyszerűen: író. Jó, nem veszek íráspróbát.

⁵ Mondd, álompassi! A hölgy identitásválságba úz. Mit csináljak? (angol)

Taps kísér vissza a helyünkre, és már kerülnek újabb jelentkezők. A teaház oszlása után a Barázdabillegető férjével és Paullal a földszinti *Kati* presszóban összegezünk. Nálunk az első, mutat rá Paul, hogy az érkező párokat nem engedik egymás mellé ülni. Egymás elfogultságait, hallgatását erősítik. Barátkozzanak ott-hon. Itt meg nézzenek nekik tetsző új arcot. Félrebaszni is tanulni kell, mormolja a Barázdabillegető férje. A csevegés is odavezet? Vajon régi férjeket-feleségeket csevegésre indítja-e, ami újat látnak-hallanak? Védem teaházi műfajomat már. Paul helyesel. Az ideiglenes párok pedig meghallgatják az olyan gondolatindítót, mint a tied volt múltkor, kapnak öt percet a megbeszélésére, és mindenki tanulására összefoglalják, mit szűrtek le ők. Ki akar na lebögni épp most újított párja előtt?

Hogy ne kelljen kétfelé taxiznunk, Paul nálam szállt. Vasárnapra virradtunk. Csöngetésre. A kapuban az angórapulóveres állt egy csokor rózsával meg egy fiatalemberrel. A futballista fiam, mutatja be, a rózsza meg a tegnapi igazoltatásért. Rendőr talán? A címemet megjegyezte. Nem, újságíró, és mondja az általmi előfizetésekből élő sajtupapírja nevét. No, ez derék, kerüljenek beljebb. Paul pizsamában, de máris észnél. A *Hot Mamma*⁶ célra törése felvillanyozza. Együttes látogatásuk céljával pedig még eztán rukkol ki. Mindketten vadásszák a fordításaimat, s a fiú ajánlkozott a kíséretére, hogy megismerhessen. Ő pedig azzal a kéréssel jött, hogy olvassam el néha egy-egy riportját, mielőtt nyomdába adná. Kezdő a szakmában, akadozik a tolla. Hagyna is itt egy kéziratot. Ha elolvastam, ugye rácsöngetek.

Szocialista erkölcsprédikáció volt, nem riport. Fiatalkorúak börtönéről szolt, ahol a rossz útra tévedt leányokat egyengetik. A törvény teljes szigorával, helyesli *Hot Mamma*. Rácsöngettem, hogy ez így nem lesz jó. Elmondanám-e részletesen, miért nem? Megyek. Útközben egy sötét arcú kis teremtes kísért az emlékezetemben. Abból a börtönből szabadult. A nevelőtanára hozta,

⁶ tüzes, féltelen mama (angol)

gyámleánynak akarta ajánlani. *Ha odakerülsz*, magyarázta a csöppség, *meztörnek, mint a mákot*. Zsilettpengével összekaszabolt alkarja olyan volt, mint a rováspálca. Sok a gyerek ebben az országban, vagy kevés?

A házgyári program előtt épült dél-budai sorház negyedik emeletén a futballista az ablakokat egyengette. Beszögezni kéne, mondja dühösen. Csak akkor megfulladnak. Fintor, vigyor, vete-medés, látom. Cigányfúró kerül a házi szerszámosládából, méretes riglikért leszalasztom a futballistát. Illednek a keretek a szép szóra. A futballista edzésre siet, mi ott kávézunk *Hot Mammával*, köztünk a kézirat.

Teázunk kéne? Hátha a kávé teszi kérlelhetetlenné. Ő tudja. Ő keservesen nevelte gerinchasadékkal született egyszem fiát. Pártmunkás volt, hogy gyógyíttathassa, és lám, kopogta le az asztal alján, egyetemista, sportoló. A szerencsénk sem indítaná könyörületre? Nem. A kis kurvákon csak a drákói szigor segíthet.

Meztörnek, mint a mákot. Megelégetem a szép szót. Hallom, pártkurva volt, szögezem le. Az újságjához nyilván ejtőernyősként került. Tisztességes kurvasággal sose próbálkozott?

Hot Mamma elvörösödött és fölkel, jelezvén, hogy vége a beszélgetésnek. Magam is így gondoltam. Csak azt nem hittem volna, hogy harmadnap telefonál.

Képzelve, lelkendezik, elgondolkodtam! Fogtam egy ezrest, a család utolsó ezresét, beletűztem a falitükröm keretébe, és leültem elébe maszturbálni. A végén akkorát élveztem, mint egy boforc!⁷ Ebben a szellemen írtam át a riportot. Mikor olvassa el?

Amint a taxi odaér, feleltem. Olvastam is már a következő percben. Így már van min pofoznom. Megértővé változtam a pályakezdők iránt, ha nem is gyengéddé. Amint elkészültünk a javításokkal, levetkőzött és elhenteredett az ágyán. *Mind a tied*, kínálta szédületes dudáit, aztán magamra is hagyott az

⁷ légvédelmi ágyú a második világháborúban, márkanév a gyártó svéd Bofors-Gullspång cég nyomán

igyekezetemmel, csak a fuvar végén szólalt meg ismét: *Egy ezres lesz*. Szép pénz volt az akkor. Úgy tekintettem, mint pedagógiai sikerem árát, és nem lettem nála törzsvendég.

Voltak elegen. 45. születésnapján. Régi és újabb szeretőinek találkozót rendezett otthonában. *Ismerkedjetek!* Egy fafaragó nomáddal, mint kiderítettük, már kettős sógorságba kerültem: az első újpesti kint megbékített robbantójának, párttitkár barátjának ő csinált aztán gyereket. Kicsi a világ. Ha a nők *Hot Mamma* példáját követnék, lehetne még kisebb és barátságosabb. Miért gyűlölik egymást az exek Miskolczi leírása szerint, amikor *Hot Mamma* emlőin, lám, mennyien elférünk.

Ilyen sejtelmekre gyűlik-gyülemlik-e a teaházak népe, vagy másfélékre? Például politikaiakra? *Meghalt a Brezsó*, hallom egyik este egyik asztalnál. Így. Erről ennyit. Se hogy még élhetett volna, se hogy legfőbb ideje volt. Se a hosszas derengését jellemző pesti vicc, hogy kopognak az ajtaján, Brezsnyev föltá-pázkodik, cédulát húz elő fürdőköpenye zsebéből és fennhangon betűzi: KI. AZ.

A teaház még nem ér föl Pestig. Az eseményeket sem követi. Hogy az utód Andropov-Silberstein, aki '56-ban Pesten vitézkedett, nem soká bírja a dialízist, majd hogy Csernyenkót, a régi csekistát rövid pisztolypárbaj után egy emberként választja utódává a Politbüro. Mintha szégyellené ez az ifjúság, hogy ilyen alakok neve forog a sajtóban. A sajtón eszerint már felülemelkedtek.

Újabb történelmi korszakváltást követően állok a teapult előtt, és egyszerre kacsintunk a büfésnőre a gitárossal, hogy nekünk a csészenkbe bort lesz szíves, s mikor megkaptuk, megkérdi: *Na, hogy megy a peresztrojka?* Ahogy az ityeg-fityeg azelőtt.

Félmúltunk iránt annál fogékonyabbak. Valaki, talán a Barázdabillegető férje, talán más, meghívta a Rákosi börtönét, majd Sinaiát járt Donáth Ferencet, beszéljen jelentősebb tet-teiről, röviden, s majd az ifjúsággal megvitatják. A nyomorult

a földreformot választotta. Nyilván azt hitte, hogy dicsőségében máig lubickolhat. Nem is mentegetőzött. Úgy beszélt, mint Áchim András. És úgy baszták le, mint a pengős malacot. Muszka-vezető! Kolhozok útjának egyengetője! Tudja-e, hogy a téészesítés után több föld hevert parlagon, mára meg több pusztásodik, mint amennyit maguk kiosztottak? Hová lett a földéhség? Mivé lett a magyar paraszt?

Legközelebb Vásárhelyi Miklóst hívták meg. Ő a párizsi békekonferenciáról való tudósítást választotta élete fénypontjának, amit sokan megértettek. Elvégre a Nagy Imre peréről nem beszélhet. Talán nem is volt a szereplése annyira dicső. Vásárhelyit elég közlelről ismertem még abból az időből, mikor a *Magyar Nemzet* szerkesztőségében robbantott palotaforradalmat a többi megvilágosodottal együtt, egy emelettel alattunk a *New York*-palotában, és napjában néha kétszer is felugrott az akkori *Új Magyar Könyvkiadó*ba, lelkes sajtótájékoztatókra. Rákosi beszédeit írta, hallottam akkor Szász Bélától. Későn világosodott meg, fűzte hozzá. Bagoly mondja verébnek, gondoltam. Egyébként a teaháziak sem gondolják másként. Nem hisznek a hitekben. Vagy hogy ki lehet gyógyulni belőlük, abban nem?

Döntsék el, nem mukkanok. Mikor kijött a sittről, három évvel az amnesztia előtt, adtam neki gyorssegélyként egy modern angol regényt, fordítsa. Nem volt gyakorlott, sok időt töltöttünk a szövege javítgatásával, sok mindent megtudtam őfelőle is közben. Kétlem, hogy valaha hívő lett volna. Kilengő félvérbe ütköztem megint? Gyanúmban megerősített könyve röpke néhány év múltán: *A hatalom mestersége*. Most, a mában a pragmatizmusban hisz? Fontosabb, hogy neki hisznek magas helyen. Engem, ha ilyen című kéziratot teszek a *Magvető* asztalára, már éjjel elvitet Kardos György. Ha ugyan szolgálati pisztolyával keresztül nem lő. Mindez nem tartozik az ifjúságra.

A Barázdabillegető külön vendéget hoz a teaháznak Egerből. Sándor Andris! De rég láttuk egymást! Rég, amikor a karhatalmisták a sakkpartink közepéből vittek el éjjel! Hat évre? De aztán még találkoztunk. Egerben is! Mit választottál éle tedből a mai fiatalságnak? A békétlen öregséget. Természetvédelmi összeesküvésünket Felsőtárkányban. Áhítatosan hallgatjuk, utána mesélek az ifjúságából, ha már ő hallgat felőle. Első téeszbejárásának lesújtó tapasztalatairól. Hol is jelentetek meg Kuczkával? A *Magyar Csillag*ban? Hogy a svábok kitelepítését 100 évig se heveri ki a magyar mezőgazdaság? '51-ben? Aztán az utolsónak elhallgattatott sztálinvárosi Róka-adóról. S amikor beállítottál közénk Szigligetre sárosan, tilinkóval a csizmaszárban és olyan tájszólással, amit Weöres Sanyika se bírt megfejteni?

És ezzel a *pónemmel*, gondolom el külön tisztelettel a méltatása közben. Ezzel akar magyar lenni mindenáron, ha párttag, ha ellenforradalmár, ha természetvédő, én meg az idegen nyelveim mögé búvok már Biharkeresztesen túl. Remélem, a leginkább érintettek közül itt a teaházban is többeknek lesz szeme, füle, rokon lelke ehhez az igyekezethez.

Kezemre görcsös kis kéz nehezedik a teaasztalon. Nézem, a csúnyabogar boltoslányé. Megemelem a leszegett állát. Vastag szemüvege könnycseppet nagyít. Nem is vagy olyan csúnya, gondolom. Mikor hozza vissza a könyvemet, kérdi szerencsétlenül.

A *Lukács* cukrászdában súlyos kulcsomót csap a márványasztalra Miskolczi könyve mellé. Van köztük egy könyéknyi kulcs is. Hol lakik, prэшházban? Piarista papneveldeben, ha nem hiszi, nézze meg. Itt a Liszt Ferenc téren, bátorít. Kávét parancsol? Süteményt? Nem, majd otthon. S már kapja föl könyvét, kulcsát.

Már hazáig kiderül, hogy bukott matematika szakos, azért vette le róla Kossuth-díjas fizikus apja a kezét. Anyja meg, a Lakner bácsi leánya színészcsemeték közt cseperedett, alighanem a

csúnyasága miatt, gondolom el. Egyszóval semmi tehetségem semmihez, összegez, mikor ajtaját nyitja a hajdanvolt kegyesrendi tanítóház ötödik emeletén.

Nem igaz, cáfolom, mert magának kávéát hoz, nekem fehérbort. A figyelem az egyik legszebb női tehetség. Másik: takarékos-sága az idővel. A *Lukács* cukrászdában jó, ha az első tepsi krémes után meg mertem volna kérdezni, hova megyünk. Eddig egyik meglepetésből a másikba estem. És még mi következik. Sarkon fordul, magamra hagy. Egy nyersen hagyott falon aláírások. Minden téglán. Akik meglakták Veronika legénylakását, nyilván azoké. Maradt még üres téglám, vagy törünk egyet?

A kádból kilépett, és toccsan élém. Néztem magam a tükörben megint. Hátha, mondja. Tessék, mutat a csípőjére, itt szurkáltam magam késsel már süldő koromban, hátha javul a helyzet. De nem. Úgy szar, ahogy van. Tiltakozzak toporzékolva?

Időt rablóan ugyan, de elmélyült figyelmet szentelünk a cselekvésnek a franciaágyra dobott Miskolczi-könyv szomszédságában. Látja, így kell baszni, dicsér az első menet után. Látja, visszhangzom, újabb szép tehetségét fedte fel. A térről füttyjelet hallok egy ideje. Selejtezniem kell, motyogja Veronika. Ki kell kapnom az éjjeli 55-öst, ha nem akarok az élete értelme lenni. Megbeszélni se kell semmit, hiszen lesz holnap is teaház.

Az újpesti víztoronyig s tovább imbolygó egykocsis villamos olyan nekem, mint Neumann Jánosnak a *Lincoln Continental*. A múltammal találkozok rögtön. *Drágá szíp testvérem! Csókolom á szívedet! A mór utcából jössz? Több mondanivalójuk nincs is aztán, magukat magasztalják egymásnak, de a fülemben felcsendülnek régi éjjeleink. Kimuzsikálom a szemeteket!* Jó voltam én is, mi tagadás. De Veronikánál nem nehéz. Minden megmozdulása csupa figyelem. Hogy rojtosodó farmeröltönyében, piszkos tornacipőben, tövig rágott körömmel vadóc, az a világnak szól. Meg a szüleinek. Hogy megvették a legénylakást neki, benyomták a házban működő könyvesboltba,

aztán leporolták a tenyerüket. Veronika úgy toboroz társaságot a téglákra, ahogy tud. Áldás neki a teaház. Bennem fogta ki az első paliját, akivel nem tekintik egymást szükségmegoldásnak.

Érdekes. Az NDK-ban is vadabbul leánykodnak, akik elszakadtak a szülői háztól. Igen, ott a nyugati '68-asok, a hülyék, mintával is szolgáltak a nemzedékek elidegenedéséhez. Ha a háborúban viselt dolgaikért, akkor azért. Ha a beilleszkedésük azóta túl jól sikerült, azért. De reménytelen állóháborúknak nem voltam tanúja ott sem. A leány elszaladt diáklarlangjából a szülői házhoz lelkendezni: képzeljétek, magyar író lakik nálam! Nálunk is megjelent a könyve, itt van, nekem ajánlotta! Hozzam át este? Tavaly aztán már a meisseneni iparművészeti főiskola tanára szaggatta a tarackot előkertemben kertészmérnök feleségével, két leánygyermek szülei.

A legszebb mégis az volt, amikor a gyógytornász Inge a Keletibe érkezvén a kapum előtt szállt ki a taxiból, s mikor fizettem a számláját, bemutatkozott, és nálam felejtkezett két hétig. Magyarország az Arany Nyugat volt az NDK gyermeki és szülői nemzedékének egyaránt. Inge is szakított szüleiével, de a lelkiismerete nem hagyta nyugodni. Hónapok múltán visszaadtam látogatását stadtilmi albérletében, már többszörös levélváltás útján meg is szervezte a család újraegyesítését. Buszon elrúcantunk Plauenba, majd onnan jó fél óra gyaloglással jutottunk szüleinek falucskájába. S a fogadtatás! Már a falu szélén régi, recsegő indulóra lettem figyelmes:

*Leb' wohl, mein Schatz,
Leb' wohl, lebe wohl!
Denn wir fahren,
Denn wir fahren,
Denn wir fahren,
Denn wir fahren*

*Gegen Enge-land,
En-ge-land!*⁸

Az öregem bőgeti a tölcséres gramofonját, tudatja Inge. Az ilyen lemezeiért utálok egyebek közt! Ha ezt rendőr meghallja, aggodalmaskodok, már viszi is. Ugyan, legyint Inge. Anyám a falu párttitkára.

A java férfikorát élő szigorú asszony átkarolja Ingét, amíg fogatlan klottgatyas férje rám köszönti a *Doppelkornt*: Fegyverbarátságunkra! Aztán félrevon a kamrába és végigmutatja hadastyáni kincseit, katonakönyvét, kitüntetéseit a történetük kíséretében, repeszeket, amelyek csodával határos módon elkerülték. Jó idő múltán emlékeztetem Ingére, beszéljessen velem is. A lányok előbb-utóbb hazakeverednek, mondja ingerülten a hadifogsága meséjéből kiközösített öreg harcos. Kérdés, kivel, és néz rám.

Nem tettem semmilyen ígéretet, talán helyesen, mert Inge fél év múltán a vőlegényét, Georg-Michaelt, az erfurti múzeum délceg teremőrére küldte Újpestre. Elragadtatottan zongorázott az ablakomat borító dús repkényfüggönynek, és olyan legényt ismertem meg benne, aki nem okozhat csalódást se hadastyánnak, se párttitkárnak.

Megint eltelt egy idő, és Inge az erfurti klinikáról telefonált. Egészséges fiúgyermeknek adott életet, szülei és Georg-Michael itt állnak körülötte, üdvözlésüket küldik.

A fegyverbarátság vitt-e ilyen messzire, vagy az *apanyelvem*, amit NDK-ban gyakorlok? A Közös Hadsereg vezényleti nyelvét, apám dühkitöréseinek fordulatait? Rostocki hajnalban ezzel vert fel vén tengerész házigazdám: *Frisch rasiert und Kahl geschoren!*⁹ Azt hittem, apám az. Majd ráébredtem, hogy

⁸ Az ég óvjon, kedvesem, / Az ég óvjon, az ég óvjon! / Mert mi utazunk, / Mert mi utazunk, / Mert mi utazunk, / Mert mi utazunk / Anglia felé, / Anglia! (német) Tengerészdal, szerzője Hermann Löns: *Az Anglia-dal* (1914)

⁹ Frissen borotválva és kopaszra nyírva! (német)

ő, aki belőlem is szól errefelé. Jóval több biztonsággal, mint amennyit német irodalmi emlékeim engednének. Hiszen már az én vesztett háborúmban ezt a nyelvet beszéltem! Talán így fogadtak el messziről jött békéltetőnek.

Közben, kopogom végig magamat az éjjeli 5-ösön most, meglepetten: apám elleni gyilkos indulatomat is kibeszéltem! Seholy semmi. Pihenj csendesen! Ha meg így van, anyanyelvemen is megpróbálhatok békéltetni.

A Szófia utcai teaházban másnap nem lehetett elvágni a vitát. Savas eső, erdőhalál. Seveso, dioxin. Zárás után egypáran nyomattuk tovább Veronika kolleginájának lakásán, ott a házban, a pince fölött. Soha alkalmasabb lakást. A lépcső se akasztott meg minket. Fönn egy idő múltán látom, hogy szemben velem a kanapé mögött egy szótlan nő áll, és bámul merően, majd a szóvihar pillanatnyi szünetében megszólít: Ön írta a szögverő cigányok meséit? Ahogy hallottam, mentegetőzök, és már igen rég. Honnan tudja? A férjemtől, akit Osztóján Bélának hívnak, válaszolja. Szokta mondani, hogy az ön könyvéből tanult meg cigánynak lenni.

Ha még lehetett, nőttem Veronika szemében. Éjjel két menet közt a cigarettaszünetben azt mondja: Dicsekedtem magával. Velem, kinek? A szüleimnek. Miért? Mert eddig nem volt kivel. Szombat este hivatalos hozzájuk vacsorára. Magával mehetek? Ha rendesen felöltözik, felelem megfontoltan. Nem tudok, panasolja. Az aranyhórcsögöm átrágtá magát a ruhásszekrényen.

Szombat délután ruhát válogatunk. Halomból, a szoba közepén. Ami se átrágvá nincs, se kiegészítve, azt fölpróbáltatom. Utálja mindet. És magát. Közben is cigarettázik, pucéran. A dohányfüst vagy a bőrébe ivódott, vagy átüt rajta, attól sárga. Előbb magával kellene összebékítenem. Az ép blúzára ide az ágy mellé hánnya, rendelkezek, majd magam is nekivetkezek a próbának. Lovagoljon meg közben, lássam magán mindet. Mindjárt földerül. Fölkap rám és kezdi. Ne engem szeretgessen most, hallja, hanem a blúzt magán. Ez szép,

de a melléből nem sejtet eleget. Simítsa, simogassa rá, lassan! Amelyiken először elmegy, az lesz a ma esti. Készítünk a keddi teaházra is, kérni zihálva, amint az esti blúzt kisorsolta. Akár a csütörtökre meg a péntekire valót is, felelem acélosan. Nem szemérmelenség, amit magán művelek? Eddig csupa figyelem volt, dicsértem, így meg mámoros a mellbimbójáig.

Nem isznak, int, amikor az Oktogonon veszek két üveg bort. Apám tanított: Zsidó ne igya! Mérje! Ne igyon velem versenyt, hagyom rá. Maga inkább attól tart, hogy nem ér rá cigarettázni. Ma este tartson velem. Akkor gyűjt rá, amikor én rágyújtottam. Akkor iszik, amikor én. Hadd lássák, hogy összeszoktunk.

Egymás nyakába esnek, aztán nézik meg jobban egymást. Kipirultál, mondja neki az anyja, aztán engem néz meg. Le-csutakolta róla a bolti port? Ezt a blúzodat nem láttam! Most vettétek? Most választottuk, nevet rá Veronika és félrehúzza az ajtóból, hogy beférjek én is. Az apa nyújtja a kezét. Szervusz. Nagyapakorú, vidám izgó-mozgó. Üdvözlőné a lányát is, de anyjával már összebújva sutyorognak. Vajon a blúzválasztásról? Öt kilogramm anyai szív, csont nélkül, állapítja meg az öreg fizikus, azzal bevezet, leültet, konyakkal kínál és nyomban a tárgyra tér: Szerinted mi lesz ebből a lányból? Antikvárius, felelem habozás nélkül. Láttad kiszolgálni a boltban? Nos, belépsz, kérsz egy mindennapos könyvet, máris számlázza, csomagolja. Kérsz egy ritkát, rád ragyog, kapja a létrát, kúszik föl, és máris a kezében, az üzletvezető csak néz tájékozatlanul. Nem eladó. Kereskedő. Nem tudom, hol tanulta, mondja az apja csüggedten. Itthon bizonyosan nem. Hogy amit megfigyelt, megjegyzett, azzal szívesen szolgáljon? Nem? A kereskedelmi huncutságot nem, válaszol. A te Franklin Benjaminodban olvasom éppen: *A háború rablás. A kereskedelem csalás.* Szívemből szól. Én a félvezetőkkel foglalkozok. A félrevezetés nem az én szakmám. Menteném a sületlen szójátékát. Vagyis éljen és viruljon a szoci-alista hiánycikk, vesszenek az árdrágítók?

A térdemre csap. Nézzük, miből élünk! Szétszedi a két nőt, megsürgeti a vacsorát. Kedvemre való kis ember. Sűrű fajta. A *Harc!* rajzoló csak álmodtak ilyen. Jóval fiatalabb felesége az özvegyi púpját meghazudtolóan mozgékony, de a csészealj-szeme messzi előtte jár. Főkönyvelő. Nem hiszem, hogy a szomszédba megy egy kis csalásért.

Az asztalnál enyém a töltögetés tiszte, és juttatok mindenkinek bőven. Ha már a lányok gójt hoz a házhoz. Az öreg útját szegi a hiábavaló nyájaskodásnak. Azt hallom, antikvárius lesz, mondja a lányának. Veronikának egy pillantás elég, nem tiltakozik. Igen? Azt ki kellene tanulnom. Kétéves tanfolyam vagy három, rebegi. Helyes, vágja rá az öreg. Ha a bolti munka mellett kitanulod, jó. Ha nem, álljuk a számlát. Nagyobb akadály, hogy egynyelvű az antikvárius, legföljebb a piacszeren árul. Tanultam oroszul, védekezik Veronika. Az öreg legyint. Iratkozzak be angolra, néz rám a lánya reménykedően. Legyint erre is. Antikváriusnak rongyrazás. Nem mondanám, ha fizikusnak készülnél. Csakhogy a fizikus Amerikából rendeli a legújabbakat, nem ám antikváriumban böngészi.

Magunk közt, az én angolságom se ér sokat, vallja meg, és szétnéz az újabb lélegzethez. Elég nekem már, amit a német kollégákkal megtanácskozok. Nem bánom, elfogult is vagyok, Veronika a tudója. Ha a fizikám nem a németiséggel együtt gyarapszik, nem Buchenwaldba visznek kutatni, különb koszt-ra, mint a Wehrmacht katonáit, hanem...

És ezt éppen Tibornak magyarázod, vágja el a felesége. Az öreg megdühödik. Éppen! Kinek magyaráznám, hogy énnekem az angol, az amerikai se ingem, se gatyám! A német esze járásában meg otthon volt az öregapám is! Szóljál, Tibor!

Éljénzésben nem törhetek ki. Hogy melyik szótáríró szánt-hatott mélyebben, Vörösmarty Mihály vagy az idenősült futballista Yolland Artúr, az nem viszi előbbre a beszélgetést. Se a történelmi kapcsolatok. *Ne higgy magyar a németnek!*

Veronikához fordulok, nehogy már a jelenlétemben forduljon el apjától végképp. Mit gondol, milyen idegen nyelvű könyvből kínál az antikvárium a legtöbbet nálunk? Németből, húzza el az orrát Veronika dacosan. Ez az, csattan föl az öreg. Mikor a gót betűset be se veszi! Szégyenszemre! És miféle idegen tér be az antikváriumainkba a legtöbb, fordítok a szón. Német, persze. Hát az országba? Keletnémet, vigyorog Veronika. Na és, förmed rá az öreg. Nyugatnémet, helyesbíték. Tavaly 700 000 jött. Amióta rövid látogatásokat vízum nélkül tehetnek. Tudom, visszahangozza Veronika. Itt találkoznak keleti rokonaikkal. És fizetik a szállodájukat. De jönnek csoportosan a sváb óhaza látogatására is. Amelyik eltaszította őket. És szenved. Emlékezzék Sándor Andrásra. Én olyanokkal találkoztam Pilisborosjenőn, akik az adományaikból helyreállított hajdani templomuk újraszentesítésére jöttek. Hát, akik fogat, szemüveget csináltatnak nálunk, akiknek a pultról exportálunk szalámit, fütyülős barackot, tokajit, azok se angolok, se amerikaiak. Veronika láthatóan nem örül, hogy ennyire egyetértek az apjával, de nem duzzog.

A következő héten német nyelvkönyveket látok a legénylákásban szanaszét. Nézem, erős haladóknak valók. Hohó! Csak utált otthoni emlékeit kell élesztgetnie. Nem szólok, nehogy megsokallja az igazamat. Teaházban trécselünk, új blúzokat próbálunk. Veronika gyakran átugrik a szüleihez, és nyelvtani problémáit apjával osztja meg, nem velem. Garanciális javítás, nevetünk az öreggel, ha olykor a közös ebéd után járunk egyet a Városligetben, a két nő jól elől, mi mögöttük. Elült az osztályharcotok, állapítom meg elégedetten. Hogyhogy? Nézd, mondom, én is küzdöttem reakciós apám ellen '45 után. De nem nagyon, mert együtt szegények, együtt kerestük a betevő falatunkat. Ti, akár az orvosarisztokráciánk, átugrottatok két nehéz időt, csak Veronikával nem számoltatok, hogy majd jön, és ítél, mint a nép. Mint József Attila, mélázik az öreg. Azt

sajna nem felejtettem el, hogy jövünk haza a feleségemmel, Veronika meg áll a fürdőszobában mezítlen, vértócsa közepén, kést bököd magába, és József Attilát szaval.

Már azon kapom, hogy német újságot olvas fennhangon, árulom el az öregnek legközelebb. Elbámul. Beszéljünk vele németül ezentúl? A világért se, intem le. Az jutott eszembe, hogy elküldeném Erfurtba egy ismerős házaspárhoz. A lányuk Veronikával egykorú. Jómódúak, emeletes villát laknak, az apa textilgyárat igazgat. A feleség, amit látok előre, hogy a leány kap majd az alkalmon és meghívhatja magát Veronikával Pestre. S az nem lesz olcsó mulatság. Aki otthon jómódhoz szokott, az itt se élne diákosan.

Bízd ide, mondja az öreg. Szerintem más lesz a feneség, Veronika a határt még sose lépte át. Hogy velünk nem, az mondjuk természetes volt. Lovagja nem kínálkozott, aki vinné, az eladói fizetéséből Bécsig nem jutna, mi meg hiába ígértünk neki költségtérítést, rokoni-baráti támaszpontokat, ő nem. Lásd, mire jutsz.

Indult volna Veronika az első szavamra. Az öreg fizikus a kutyahűségét magán nem tapasztalhatta, mert abból csak nekem juttatott. Ha itt megállsz és vársz, amíg visszajövök, mondta a szeme. Mégsem voltam biztos a dolgomban. Apjának nem említettem, mert minek bonyolítsuk, hogy Anja az én erfurti barátnőm, az egyik. Hátha rossz vért szül, mikor a két nőtényt összeeresztem? Két erfurti telefon után nyugodtabban tettem vonatra Veronikát. Anja nagyon jönne, persze. Akkor meg nem robbant sínt.

Istentelen ember a maga ünnepeit üli, nem igazodik a szentek névnapjához, legföljebb a maga szentjeihez. Szép Ernő-napot ülök épp harmadszázadja szeptember 12-én és kockás zöld zakóban, zöld csokornyakkendőben elmorzsolom vagy mondom vendégnek el, ha jár nálam aznap:

Szeretem a plajbászt hegyezni
Az arcom könyvvel meglegyezni
Órámat felhúzni lustán
Cipőkenést nézni az utcán
Esőben az ablakhoz állni
Egy gyufaszállal elbabrálni
Fiókban semmit sem kutatni
Ismeretlennek tüzet adni
Nyakkendőt kötni
Fésülködni
A kalapom kefélni
Élni¹⁰

Se megváltás, se vértanúság, még munkaszüneti nap se. A munkát szüneteltetem, mióta az eszemet tudom. Minek? Akinek dolga van! Mindjárt szűnt meg a szabadidő-rabidő beosztása. 365 napos szabadságon vagyok. Szórakozás helyett, belépti díj nélkül, szedem össze az eszemet, kényem-kedvemre, *kef*,¹¹ suttogetta a plovdivi Tanja, amíg a kávéját szűrölte és szétnyíltak a sonkái. Dologtevő napom erkölcsre ilyenféle.

Mark Twaint ünneplem ma. A *Tom Sawyer* meg a *Huckleberry Finn* fordításának kezdek. Az *Európa* végre megemberelte magát. A könyvkiadás csapnivaló fordításain nevelte magyar gyerekek millióit. Kultúrfölény. Énelőttem Karinthy Frigyesre bízták, s az nyomban kiadta albérletbe. Régi nyomdásztól tudom, hogy küszködött a szöveggel a néger, s abban a hiszemben, hogy a főbérő majd átnézi, itt-ott beleírta: *Karinthy Úr, nem értem!* A főbérő bele se nézett, a szedő meg beleszedte, így jelent meg.

Rákosi kultúrforradalmát dicsérte, hogy a vészeket átvészelt néger nevével adták ki csapnivaló fordítását, hiszen mégis *a Karinthy négere volt!* És most jövök én. Fordítói életművem olyan íróval koronázom meg, aki az élet híve, a hitek hitetlenje,

¹⁰ Szép Ernő: *Szeptember 12.*

¹¹ buli (több szláv nyelvben)

mint én. Utazó Bibliámban olvasójel *A titokzatos idegennek ez a passzusa: Ez az isten, aki teremthetett volna a mulatságára akár jó gyermekeket, rosszakat teremtett inkább. Akár boldogokat. De ő csupa boldogtalant sikerített, és fukar kézzel mérte ki tyúkszaros életüket, hogy ne becsülhessék azt se. Angyalainak ingyen kegyelemből örök boldogságot adott, többi gyermekét a test és lélek bajaival sújtotta. 70 x 7 megbocsátásról papolt és föltalálta a poklot. Erkölcsre tanítana másokat, de rajta nem fog erkölcs. Rosszallja bűneinket, de ő mindet elköveti, kéretlen teremtett minket, aztán megpróbálja ránk háritani a felelősséget, ahelyett, hogy becsületesen magára vállalná. S isteni bárgyúságában még ráparancsol porig alázott rabszolgáira, hogy őt imádják.*

Fényképeit nézegetem. Nem kétöles ember, amilyennek írói álnevéből képzeltem. Nem hát. A Mississippi hajómélysége volt kétöles, amit révkalauzként ő mért s kurjantotta föl a kormányosnak. Viszont bélszínt reggelizett kávéval, attól is lehet nagyra nőni. Vagy nagyokat mondani? Mindegy. Amit ő teremtett, az imádnivaló. A másik Amerika, amivel dolgom csak Mark Twain lehetett.

Belecsöngetnek ünnepi áhítatomba. Mit hoztak? Órbódét? Faköpönyeget? Gyengül a szemem? Óriás áll a kapuban. Bizontos fején széles karimájú kalap. Nem *cowboy*, inkább vándor ácsra vall. Csíkos mellénye keresztben a rabláncnak beillő óralánccal hordóhas tokja. *Paul* vagyok *Chicagóból*, bődül el, mint a hajókürt. Nyitom, nyitom. Hol is olvastam Chicagóról legutóbb? A *Huck Finn*ben persze. Tessék besétálni. Járják még a Mississippit a lapátkerekesek? Hogyne! Leültetem, a Thonet-szék megreccsen alatta. Hát ön felszáll-e rájuk, amikor szállhat repülön? Üzleti kérdés, feleli. Szatmári szilvával kínálok, hogy a szava megeredjen.

Üzleti pályámat *pianolákkal* kezdtem, vallja ki, és tűzvörös zsebkendőjébe törülközik. Tudja-e, mik voltak? Figyellek, gondolom. Fejjelek, mi? És töltsék bátran? Villanyzongorák, választolom. Tengelyről billentő kalapácsujjak. És azokat mi igazgatta,